

Sygn. akt: II C 339/20

POSTANOWIENIE

Dnia 14 kwietnia 2020 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie – II Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sylwia Urbańska

po rozpoznaniu w dniu 14 kwietnia 2020 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **S. C. i M. C.**

przeciwko **(...) Bank Spółce Akcyjnej w W.**

o ustalenie i zapłatę

w przedmiocie wniosku o zabezpieczenie powództwa

postanawia:

oddalić wniosek.

Sygn. akt II C 339/20

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 14 kwietnia 2020 r.

S. C. i M. C. wnieśli powództwo przeciwko pozwanemu (...) Bank S.A. w W. o ustalenie nieważności umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 4 października 2005 r. indeksowanego do waluty obcej oraz o zasądzenie kwoty 325.221,31 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 50.000 zł od dnia 26 czerwca 2019 r. do dnia zapłaty i od kwoty 275.221,31 zł od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty.

W ramach roszczenia ewentualnego wnieśli o ustalenie, że pomiędzy powodami, a pozwanym nie istnieje stosunek zobowiązaniowy, mający swoją podstawę w umowie kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 4 października 2005 r., z którego wynikałby obowiązek powodów do zapłaty na rzecz pozwanego kwoty kredytu większej niż 264.703,50 zł; ustalenie, że pomiędzy powodami a pozwanym nie istnieje stosunek zobowiązaniowy, mający swoją podstawę w umowie kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 4 października 2005 r., z którego wynikałoby roszczenie pozwanego do wyliczenia raty kredytu powodów w oparciu o kurs sprzedaży CHF obowiązującego u pozwanego albo w oparciu o jakikolwiek pozaumowny kurs CHF oraz o ustalenie, że na podstawie umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 4 października 2005 r. pozwany ma względem powodów roszczenie o zapłatę odsetek umownych liczonych od kwot faktycznie wypłaconych powodom, a nie od kwot waloryzowanych umownie kursem CHF.

Równocześnie powodowie złożyli wniosek o udzielenie zabezpieczenia powództwa poprzez zawieszenie obowiązku spłaty rat kredytu wynikającego z umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 4 października 2005 r. do dnia prawomocnego zakończenia postępowania oraz poprzez zajęcie wierzytelności o wypłatę środków z rachunku bankowego pozwanego prowadzonego przez NBP, przy ustaleniu sumy zabezpieczenia na kwotę 325.221,31 zł obejmującą należność główną.

W uzasadnieniu wskazali, że uprawdopodobnili roszczenie wskazując, że źródłem ich wierzytelności jest umowa kredytu hipotecznego nr (...). W zakresie interesu prawnego powodowie wskazali, że pozwany bank znajduje się w trudnej sytuacji finansowej. Podnosili, że pozwany jest w trakcie realizacji Planu trwałej poprawy rentowności, będącego programem postępowania naprawczego w rozumieniu art. 142 prawa bankowego i zaakceptowanego przez KNF. Wskazywali, że choć pozwany ma utworzone rezerwy to ilość postępowań dotyczących pozwanego (1.904) i roszczenia z nich wynikające, przewyższają znacznie utworzone rezerwy, a po wyroku TSUE liczba postępowań zapewne wzrośnie, co pogłębi problemy finansowe pozwanego i może spowodować uniemożliwienie lub poważne utrudnienie wykonania zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwić lub poważnie utrudnić osiągnięcie celu postępowania w sprawie. Strona powodowa wskazywała również na wszczęte przeciwko pozwanemu przez UOKiK postępowanie oraz nałożenie kary finansowej na pozwanego. Na koniec powodowie wskazali, że pozwany ma niską ocenę w raportach i komunikatach ratingowych, co jest uzasadnione pogarszającą się sytuacją finansową pozwanego oraz brakiem pozytywnych przesłanek jej zmiany w dłuższym okresie czasu.

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek o zabezpieczenie nie zasługiwał na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 730 § 1 kpc, w każdej sprawie cywilnej podlegającej rozpoznaniu przez sąd lub sąd polubowny można żądać udzielenia zabezpieczenia, przy czym zgodnie z art. 730¹ § 1 kpc, udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia, określony w art. 730¹ § 2 kpc, zgodnie z którym interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub znacznie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie.

Zgodnie z art. 730¹ § 1 kpc udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. § 2 wymienionego przepisu stanowi, że interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. Z kolei wymóg uprawdopodobnienia roszczenia oznacza konieczność uprawdopodobnienia faktów, z których jest ono wywodzone.

Zgodnie z art. 736 § 1 kpc wniosek o udzielenie zabezpieczenia powinien odpowiadać wymaganiom przepisanych dla pisma procesowego, a nadto zawierać wskazanie sposobu zabezpieczenia, przy czym sąd rozpoznaje wniosek w jego granicach (art. 738 kpc). Sąd związany jest wskazanym we wniosku sposobem zabezpieczenia, musi przy tym być to sposób przewidziany w przepisach prawa. W myśl art. 730¹ § 3 kpc przy wyborze sposobu zabezpieczenia sąd uwzględni interesy stron lub uczestników postępowania w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należytą ochronę prawną, a obowiązanego nie obciążać ponad potrzebę.

Warunkiem udzielenia zabezpieczenia jest w świetle przywołanych przepisów konieczność jednoczesnego spełnienia obu wskazanych wyżej kumulatywnych przesłanek zabezpieczenia, a więc zarówno uprawdopodobnienia istnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu, jak i uprawdopodobnienia, że brak zabezpieczenia może uniemożliwić lub poważnie utrudnić wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwić lub poważnie utrudnić osiągnięcie celu postępowania w sprawie.

Należy wyjaśnić, że roszczenie jest uprawdopodobnione, jeżeli prima facie jest znaczna szansa na jego istnienie, co nie wyklucza tego, że w świetle głębszej analizy stanu faktycznego i prawnego, sąd poczyni odmienną ocenę (postanowienia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie: z 27 kwietnia 2006 r. I ACz 468/08 - LEX nr 516571 i z 28 grudnia 2006 r. I ACz 1129/06 - LEX nr 516576). Wymóg uprawdopodobnienia, a nie udowodnienia istnienia roszczenia, oznacza zwolnienie strony, obciążonej ciężarem takiego uprawdopodobnienia, z obowiązku zachowania szczegółowych przepisów o postępowaniu dowodowym (art. 243 kpc). Do uprawdopodobnienia roszczenia nie jest

natomiast wystarczające samo tylko przedstawienie gołosłownych twierdzeń co do okoliczności, które roszczenie to miałyby uzasadniać.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał, że powodowie uprawdopodobnili okoliczności faktyczne sprawy przytoczone w pozwie, a tym samym swoje roszczenia wobec pozwanego banku, zatem została spełniona pierwsza przesłanka, o której mowa w art. 730¹ § 1 kpc.

Powodowie przedłożonymi do akt dokumentami, poświadczającymi zawarcie umowy kredytu hipotecznego indeksowanego do CHF i warunki spłat jego rat, uprawdopodobnili swoje roszczenie wobec pozwanego banku o ustalenie nieważności umowy i zapłatę żądanej kwoty w przypadku stwierdzenia nieważności tej umowy bądź ustalenia bezskuteczności jej postanowień.

Stwierdzić bowiem należy, że w świetle pozwu, kwota kredytu podlegająca zwrotowi nie jest w umowie ściśle oznaczona, jak również nie są wskazane szczegółowe, obiektywne zasady jej określenia. A jeśli tak, to bankowi pozostawiono by w takim wypadku swobodne określenie kwoty podlegającej zwrotowi przez kredytobiorcę, ponieważ Umowa nie precyzowałaby w dostateczny sposób, jak kredytujący bank wyznacza kursy walut w sporządzanej przez siebie Tabeli kursów, na podstawie której określone zostaje saldo kredytu i wysokość rat. Takie ukształtowanie stosunku zobowiązaniowego naruszałoby zaś jego istotę, gdyż wprowadzałoby do stosunku zobowiązaniowego element nadrzędności jednej ze stron i podporządkowania drugiej strony bez odwołania do jakichkolwiek obiektywnych kryteriów zakreślających granice swobody jednej ze stron. Naruszenie zaś istoty stosunku zobowiązaniowego oznacza przekroczenie granic swobody umów określonych w art. 353¹ kc i prowadzi do nieważności czynności prawnej jako sprzecznej z ustawą (art. 58 kc). W świetle pozwu dotknięte nieważnością postanowienia dotyczą głównego świadczenia kredytobiorcy, tj. zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu i zapłaty odsetek.

Tego rodzaju postanowienia umowne były ostatnio i są nadal przedmiotem licznych orzeczeń sądów powszechnych i Sądu Najwyższego. Jakkolwiek należy zauważyć, że orzecznictwo to nadal nie jest jednolite, to wydaje się, że obecnie można mówić o kształtowaniu się takiej linii – na skutek orzeczenia TSUE z dnia 3 października 2019 r., C-260/18 – w której klauzule dotyczące ryzyka wymiany uznaje się za określające główny przedmiot umowy kredytu. W związku z tym obiektywna możliwość utrzymania obowiązywania umowy kredytu, po wyeliminowaniu abuzywnych postanowień, wydaje się niepewna, ponieważ umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 04 grudnia 2019 r., I ACa 442/18, w wyroku z dnia 28 listopada 2019 r. V ACa 490/18).

W umowie kredytu hipotecznego indeksowanego do waluty obcej nr (...) z dnia 04 października 2005 r. znalazło się postanowienie, zgodnie z którym kwota kredytu wypłaconych środków będzie przeliczana na walutę, do której indeksowany jest kredyt według kursu kupna określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” – obowiązującego w dniu uruchomienia środków (§ 2 ust 2 umowy). Także warunki spłaty kredytu zostały ustalone w ten sposób, że wysokość zobowiązania miała być ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w walucie indeksacyjnej – po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do waluty wyrażonej w umowie – obowiązującego w dniu spłaty (§ 4 ust 2 umowy).

Zgodnie z regulaminem, bankowa Tabela kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut miała być sporządzana przez merytoryczną komórkę banku, na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzania tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich przez NBP, o godzinie 16.00 każdego dnia roboczego i obowiązywała przez cały następny dzień roboczy (§ 2 regulaminu).

Tego rodzaju postanowienia umowne były już analizowane w orzecznictwie sądów powszechnych, które uznawały, że klauzule te kształtują prawa i obowiązki kredytobiorcy w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami przez uzależnienie warunków waloryzacji świadczenia od kompetencji silniejszej strony umowy, tj. banku. Odwołanie do kursów walut zawartych w tabeli kursów obowiązującej w banku oznacza naruszenie równorzędności stron umowy przez

nierównomierne rozłożenie uprawnień i obowiązków między partnerami stosunku obligacyjnego. W sytuacji, gdy jednocześnie prawo banku do ustalania kursu waluty nie doznawało żadnych umownych ograniczeń w postaci skonkretyzowanych, obiektywnych kryteriów zmian stosowanych kursów walutowych.

Za naruszenie dobrych obyczajów i rażące naruszeniem usprawiedliwionych interesów konsumentów sądy uznawały też zastrzeżenie dwóch różnych kursów wymiany: kursu kupna dla przeliczenia wypłaconego przez bank kredytu, zaś kursu sprzedaży dla obliczania rat spłacanego kredytu (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 30 grudnia 2019 r., I ACa 697/18, Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18). Sąd orzekający tę linię orzecznictwa podziela.

Dalsza – już na etapie postępowania rozpoznawczego – analiza relacji umownej między stronami wymagać też będzie oceny wykonania przez bank obowiązków informacyjnych oraz ustalenia czy zawarte w umowie postanowienia podlegały indywidualnemu uzgodnieniu. Odnośnie do tej ostatniej kwestii, powodowie w pozwie wskazali, że kwestionowane klauzule nie były z nimi indywidualnie uzgadniane. Ostateczna ocena może zostać wyrażona po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, jednak na etapie postępowania zabezpieczającego twierdzenie to należy uznać za uprawdopodobnione, zwłaszcza w kontekście – o czym Sądowi wiadomo z urzędu – szeregu innych spraw dotyczących kredytów walutowych, które w wielu bankach zawierane były z wykorzystaniem wzorców umownych.

Konsekwencją stwierdzenia, że umowa zawiera klauzule niedozwolone, w sytuacji gdy bez tych klauzul, umowa nie zawiera wszystkich elementów koniecznych dla określenia treści stosunku prawnego, może być stwierdzenie jej nieważności (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18, Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 28 listopada 2019 r, V ACa 490/18). Zdaniem Sądu, przy czym ocena taka jest wyrażana wstępnie, na etapie rozpoznania wniosku o zabezpieczenie, wyeliminowanie zakwestionowanych klauzul nie pozwala na uznanie, że umowa może dalej pozostać w mocy.

Wskazuje się przy tym, że wola konsumenta, który uważa, iż stwierdzenie nieważności całej umowy nie jest dla niego niekorzystne, przeważa nad wdrożeniem systemu ochrony, takiego jak zastąpienie nieuczciwego postanowienia i utrzymanie umowy w mocy. Powodowie wyraźnie w pozwie domagają się ustalenia nieważności umowy.

Przedstawiona powyżej wstępna analiza prowadzi do wniosku, że powodowie uprawdopodobnili roszczenie o ustalenie nieważności umowy a w konsekwencji także roszczenie o zwrot spełnionego świadczenia.

W ocenie Sądu nie został jednak uprawdopodobniony interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Brak zawieszenia wykonywania przez powodów spłat kredytu, zmusi powodów, w razie uwzględnienia niniejszego powództwa, do wystąpienia z pozwem o zwrot wyegzekwowanych świadczeń, nie uczyni jednak niemożliwym uzyskania zaspokojenia. Podnieść przy tym należy, iż kapitał zakładowy (...) Bank SA na chwilę obecną wynosi (...) zł (w pełni wpłacony – odpis KRS pozwanego). Nawet jeśli dojdzie do uwzględnienia powództwa w całości lub w części, to wysokość kapitału zakładowego banku pozwala stwierdzić, że strona powodowa będzie mogła dochodzić należności od pozwanego i w chwili obecnej nic nie wskazuje na to, żeby dochodzenie roszczeń miało być utrudnione.

Dalej sami powodowie wskazują, że pozwany ma zabezpieczoną rezerwę na zgłoszone sporne sprawy. Bez znaczenia jest przy tym okoliczność, że w ocenie powodów wartość tej rezerwy jest niewystarczająca, wobec 1.904 postępowań przeciwko pozwanemu. Działania w postaci tworzenia rezerw wskazują raczej na podjęcie aktywności mającej na celu ustabilizowanie pozycji banku oraz poprawę płynności finansowej, a także zapewnienie zaspokojenia ewentualnie uwzględnionych roszczeń. Uprawnienie do wniesienia powództwa przysługuje osobie, która w swoim przekonaniu ma roszczenie do pozwanego banku, co nie przesądza, że roszczenie jest zasadne i zostanie uwzględnione. Każda sprawa wymaga dokładnego zbadania jej przez Sąd i sam fakt, że są to sprawy z kredytów indeksowanych – czym zdaje się powodowie starają się wykazać, że zostaną one w całości wszystkie uwzględnione – nie świadczy automatycznie o ich zasadności. W każdej z tych spraw dojdzie do szczegółowego zbadania, przede wszystkim czy w ogóle zastosowano postanowienia niedozwolone, czy umowa nie została indywidualnie uzgodniona z kredytobiorcą, czy posiada on przymiot konsumenta, a także wiele innych okoliczności istotnych do ich rozpoznania – podobnie jak w przedmiotowej

sprawie. Przytoczone przez powodów okoliczności nie świadczą zatem o tym, by w razie egzekucji zasądzonego na ich rzecz świadczenia, egzekucja taka byłaby utrudniona lub niemożliwa.

Końcowo, odnosząc się do kwestii wszczęcia postępowania przez Prezesa Urzędu Konkurencji i Konsumentów przeciwko pozwanemu o uznanie za niedozwolone niejasnych zasad ustalania kursów kupna i sprzedaży walut, po pierwsze należy wskazać, że postępowanie w tym zakresie nie zostało jeszcze zakończone. Po drugie zaś powodowie wiązali z tym faktem jedynie możliwe i przypuszczalne dalsze okoliczności. Niesłusznie powodowie wiążą okoliczność wszczęcia takiego postępowania ze skutkiem utrudnienia lub uniemożliwienia wykonania ewentualnie uwzględniającego orzeczenia.

Przywołany również komunikat prasowy z 27 stycznia 2020 r. o nałożeniu kary finansowej na pozwanego nie świadczy automatycznie o niewypłacalności pozwanego w przypadku ewentualnego uwzględnienia powództwa. Nie może to przesądzać, na obecnym etapie postępowania, o utrudnieniu lub uniemożliwieniu wykonania ewentualnie uwzględniającego orzeczenia. Tym bardziej takiego skutku nie mają komunikaty agencji ratingowej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 730 § 1 kpc w zw. z art. 730¹ kpc, art. 747 pkt 1 kpc i art. 738 § 1 kpc, orzekł jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

(...)

Dnia 08.05.2020 r.